

Sisäministeriön poliisiosaston täydentävä lausunto; Kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön tarkistaminen

Sisäministeriön poliisiosasto on 7.4.2022 antanut oikeusministeriölle lausunnon kuluttajaluottotyöryhmän mietinnöstä (VN/28370/2020-SM-45). Lausunnossaan sisäministeriön poliisiosasto toteaa pitävänsä työryhmän mietintöä yleisesti kannatettavana ja tarpeellisena.

Lausunnossa esille nostettujen ehdotusten lisäksi mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi hyvää luotonantotapaa koskevaa kuluttajansuojalain 7 lukuun 13 §:ää siten, että pykälässä lueteltaisiin nykyistä tarkemmin, minkä tyyppistä markkinointia erityisesti olisi pidettävä hyvän luotonantotavan vastaisena. Pykälän 2 momentin 1 kohdan f alakohdan mukaan luotonantaja ei saisi luottoa markkinoidessaan ensinnäkään yhdistää luoton käyttöä rahapelipalveluihin. Kohdan mukaan luotonantaja ei saisi luottoa markkinoidessaan myöskään suunnata markkinointia kuluttajiin, joiden voidaan olettaa käyttävän luottoa rahapelipalveluihin, vaikkei markkinoinnissa sinänsä viitattaisi rahapelipalveluihin millään tavalla. Mietinnön mukaan ehdotetun f alakohdan mukaista menettelyä voitaisiin jo nykyisin pitää hyvää luotonantotapaa koskevan säännöksen vastaisena, mutta asian täsmentämistä nimenomaisesti laissa pidetään tarpeellisena selkeyssyistä ja sen johdosta, että rahapeliongelmien on havaittu olevan merkittävä ylivelkaantumiseen johtava tekijä. Mietinnössä todetaan, että kielto yhdistää luoton käyttöä rahapelipalveluihin tai suunnata markkinointia kuluttajiin, joiden voidaan olettaa käyttävän luottoa rahapelipalveluihin, voi olla merkityksellinen peliriippuvaisten kuluttajien näkökulmasta.

Sisäministeriön poliisiosasto lausuu täydentävänä lausuntonaan seuraavaa:

Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen on rahapelipolitiikan ensisijainen tavoite. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on useita kirjauksia rahapeli-toimintaan sekä rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen liittyen. Hallitusohjelman mukaan rahapelihaittojen hillitsemiseksi rahapelipolitiikalla turvataan Veikkaus Oy:n kanavoitinkykyinen yksinoikeus ja Veikkaus Oy:n toimintaedellytykset nopeasti muuttuneessa toimintaympäristössä. Rahapelihaittoja torjutaan tehokkaasti. Rahapelipelaamista ohjataan lailliseen, vastuulliseen ja valvottuun pelitarjontaan. Rahapelipolitiikan tavoitteiden varmistamiseksi hallitus toteuttaa hallituskauden alussa arpajaislain uudistuksen toisen vaiheen. Arpajaislain vastaiseen markkinointiin puututaan tehokkaasti. Selvitetään keinoja rajoittaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten toimijoiden sivustoille.

Rahapelien toimeenpanosta säädetään arpajaislaissa (1047/2001). Arpajaislain tavoitteena on arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä ehkäistä ja vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Arpajaislain mukaan Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

Ainoastaan Veikkaus Oy saa markkinoida rahapelejä. Muiden kuin Veikkaus Oy:n rahapeliin toimeenpano ja markkinointi on arpajaislailla kielletty ja säädetty myös rikoslain 17 luvun 16 a §:ssä rahapelirikoksena rangaistavaksi.

Arpajaislakia on sen voimassaolon aikana uudistettu useaan otteeseen erityisesti lain rahapelitoimintaa koskevien säännösten osalta. Hallitusohjelman mukainen arpajaislain uudistus on tullut voimaan 1.1.2022 (HE 135/2021 vp, 1284/2021). Uudistuksen tavoitteena oli tehostaa entisestään rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä, torjua arpajaislain vastaista rahapelitoimintaa ja -markkinointia ja tukea yksinoikeusjärjestelmän kykyä ohjata kysyntää arpajaislailla säänneltyyn rahapelitarjontaan. Uudistukseen sisältyi useita toimia rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Esimerkiksi pakollinen tunnistautumisen ulotettiin koskemaan vaiheittain kaikkea rahapelaamista. Säännöksiä raha-automaattien sijoittelusta täsmennettiin ja lakiin lisättiin säännökset pelipisteisiin sijoitettujen raha-automaattien omavalvonnasta. Uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli parantaa rahapelihaittojen seurannan ja haittariskien arvioinnin tietopohjaa. Myös Veikkaus Oy:n rahapeliin markkinointia koskevia säännöksiä täsmennettiin. Lisäksi vahvistettiin Poliisihallituksen toimivaltuuksia puuttua yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden markkinointiin. Rahapelihaittojen torjunnan tehostamiseksi ja yksinoikeusjärjestelmän toimintaedellytysten tukemiseksi arpajaislakiin lisättiin myös säännökset arpajaislain vastaisen markkinoinnin johdosta asetettavista maksuliikenne-estoista.

Edellä mainitun arpajaislain uudistamisen yhteydessä nousi esille, että kuluttajaluottoja koskeva sääntely on merkittävä rahapelihaittojen torjunnan näkökulmasta. Hallituksen esityksessä (HE 135/2021 vp) kuvataan rahapelihaittoja koskevaa tilannetta. Esityksessä todetaan, että talousvaikeudet ja velkaantuminen ovat tyypillisiä rahapelihaittoja ja että rahapeliongelman taloudelliset vaikutukset kotitalouksille ovat mittavia. Tyypillistä on, että ongelmiin joutunut pelaaja rahoittaa pelaamista ja siitä aiheutuneita vajeita taloudessa useilla korkeakorkoisilla lainoilla. Rahapeliongelmissa auttavien palveluiden tilastoissa viime vuosina näkyvästi esiin noussut ilmiö on pelaamisen vuoksi vakavasti velkaantuminen, jonka taustalla vaikuttanee ainakin osaltaan niin sanottujen pikavippien ja kulutusluottojen helppo saatavuus (Heiskanen, M., Silvennoinen, I., Nuutinen, S., Hallamaa, T., Saarelainen, J. & Björkenheim, C. (2019). "Tunnissa meni 1500e": Ulkomaille pelaaminen rahapeliongelmiin apua hakeneiden joukossa. Helsinki: Peliklinikka.). Eräät lausunnonantajat toivat esille, että luottojen runsas markkinointi, laaja tarjonta ja helppo saatavuus houkuttavat hakemaan luottoja, mikä on lopulta johtanut ylivelkatilanteeseen ja että yhteiskuntaan on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana suuri joukko nopean luottotuksen rahalaitoksia, joista ongelmapelaaja voi helposti saada suuriakin summia pelaamisensa rahoittamiseen.

Sisäministeriön poliisiosasto haluaa tässä yhteydessä tuoda lisäksi esille, että rahapeliin maksamiseen liittyy arpajaislaissa säädettyjä erityispiirteitä. Tällainen on arpajaislain 10 §:ssä säädetty kielto toimeenpanna arpajaisia siten, että niihin voidaan osallistua velaksi. Kieltoa on lain esitöissä (HE 197/1999 vp) perusteltu sosiaalisten haittojen vähentämistavoitteella. Arpajaisten toimeenpanemisella velaksi tarkoitetaan lain perusteluiden mukaan sitä, ettei kuluttaja saadessaan arpajaisten toimeenpanijalta tai tämän edustajalta arvan tai muun osallistumisoikeutta osoittavan tositteen maksa osallistumisesta vaadittavaa vastiketta, vaan se jää hänen velakseen. Arpajaisia ei voi lain perustelujen mukaan toimeenpanna siten, että niihin voisi osallistua luottokortilla, vaikka velkasuhde ei tällöin synnykään pelin toimeenpanijan ja pelaajan välille vaan pelaajan ja luottoyhtiön välille.

Velaksi pelaamisen kiellon on vakiintuneessa tulkintakäytännössä katsottu estävän rahapeliin maksamisen varsinaisten luottokorttien lisäksi myös maksuaikakorteilla. Sisäministeriö on vuonna 2019 julkaistussa rahapelilainsäädäntöä koskevassa esiselvityksessä ([Sisäministeriön julkaisuja 2019:25](#)) tarkastellut kysymystä luotto- ja maksuaikakorttien sallittavuudesta Veikkaus Oy:n toimeenpanemien rahapeliin maksamisessa. Esiselvityksen johtopäätöksissä on todettu, että asia edellyttäisi arpajaislain täsmenämistä siten, että velaksi pelaamisen kielto ei koskisi maksamista edellä mainituilla maksuvälineillä.

Asiaa on esiselvityksessä tarkasteltu lain tavoitteiden ja lain säätämisen jälkeen tehtyjen muutosten kontekstissa sekä siitä näkökulmasta, olisiko luotto- ja maksuaikakorttien käytön hyväksyttävyydellä rahapelituotteiden maksamisessa sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi yhdenmukaisia lain tarkoituksen ja laissa Veikkaus Oy:lle säädetyn tehtävän kanssa. Esiselvityksen mukaan rahapelitutkimuksissa on havaittu, että velaksi pelaaminen liittyy tiiviisti ongelmapelaamiseen ja erityisesti velkarahalla pelaaminen ja vakavat pelihaitat kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Velaksi

pelaaminen itsessään mielletään haitalliseksi pelaamiskäyttäytymiseksi ja luotolla maksamisen katsotaan sisältävän enemmän haittariskejä kuin omalla rahalla pelaamiseen. Esiselvityksen mukaan rahapelihaittoja voidaan ehkäistä ja vähentää tehokkaasti johdonmukaisella politiikalla, jossa erilaiset yksittäiset toimet muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Credit-maksaminen sallisi pelaamisen jatkamisen tilanteessa, jossa pelaajan käytettävissä olevat rahat on kulutettu loppuun ja muodostaisi näin ollen riskin velkaantumisesta sekä siihen liittyvistä terveydellisistä ja sosiaalisista haitoista. Credit-maksaminen voisi madaltaa kynnystä käyttää myös muunlaista velkarahaa pelaamiseen. Toisaalta credit-pelaamisen haitat voisivat olla kokoluokaltaan pienempiä kuin vaikkapa pikalainojen käyttö pelaamisen rahoittamisessa. Credit-pelaaminen voi kuitenkin johtaa velkaantumiseen rahapelaamisessa ja voisi näin ollen olla vakava riski haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta. Sisäministeriön poliisiosasto toteaa, että arpajaislakia ei ole esiselvityksen julkaisun jälkeen tehdyissä lainmuutoksissa muutettu velaksi pelaamisen kiellon osalta.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää rahapelipalveluihin liittyvää ehdotetun f alakohdan mukaista kieltoa edellä esille tuoduista syistä johdonmukaisena ja erittäin tärkeänä toimenpiteenä rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta ja kannattaa säännöksen lisäämistä kuluttajansuojalakiin. Ehdotus on myös edellä mainittujen hallitusohjelman tavoitteiden mukainen.

Osastopäällikkö

Tomi Vuori

Neuvotteleva virkamies

Elina Rydman

Liitteet

-

Jakelu

Oikeusministeriö

Tiedoksi

SM, Katriina Laitinen
SM, Juha Tuovinen
SM, Jukka Tukia
SM, Tiina Tulirinta

VN/28370/2020-SM-52

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: